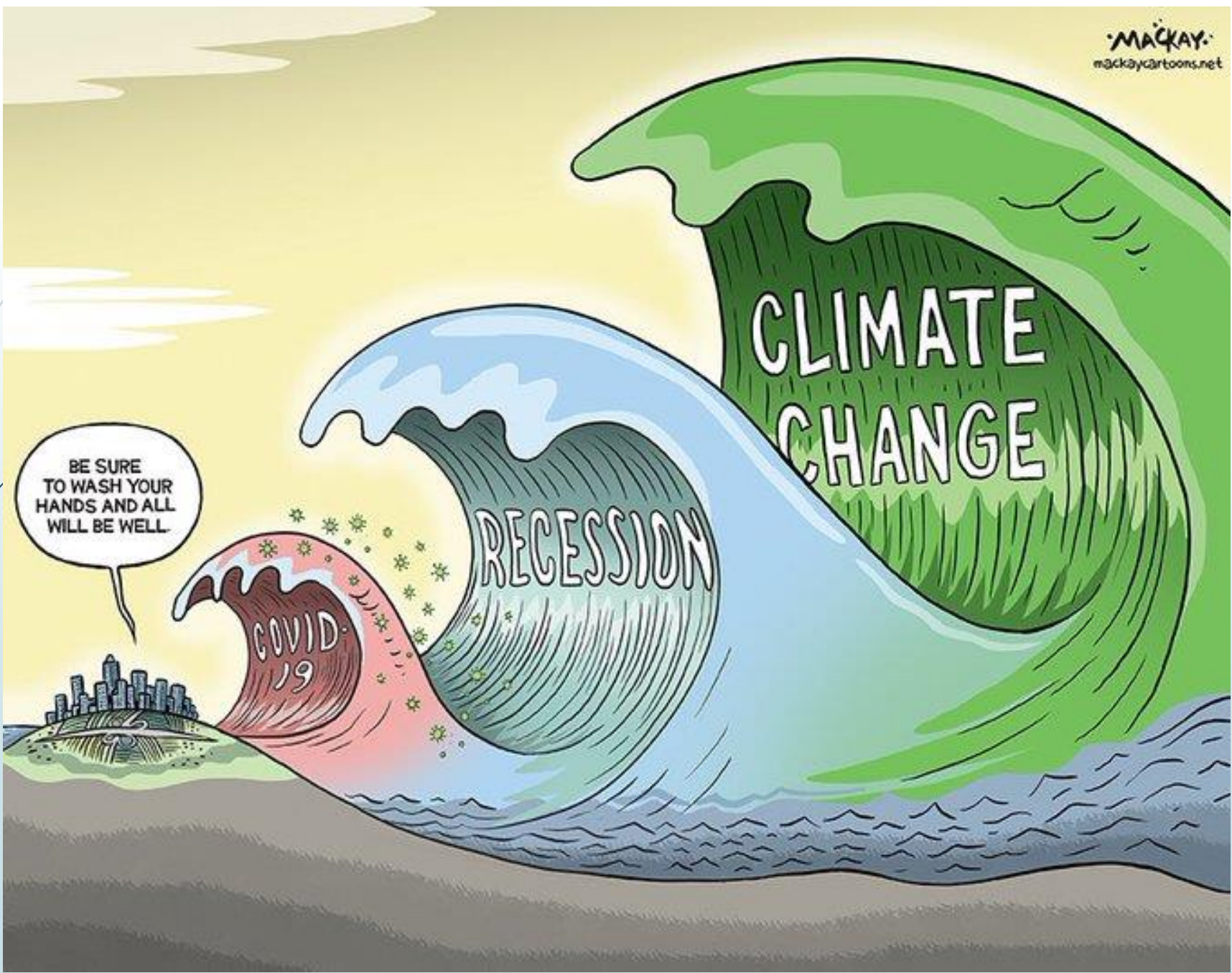

Euroopa Rohelepe ja Talustaldrikule strateegia

Siim Tiidemann
Maaeluministeerium

2. oktoober 2020

BE SURE
TO WASH YOUR
HANDS AND ALL
WILL BE WELL.

COVID-
19

RECESSION

CLIMATE
CHANGE

Miks rohelepe?

- ▶ EL komisjoni presidendi valimised
- ▶ Roheline parlament
- ▶ Ühiskonna tunnetus
- ▶ Kliimateemade keskmesse tõus
- ▶ Saksamaa ja Prantsusmaa valmisolek olla veduriks
- ▶ Uute teemade puudus – rohe ja digi

Mis rohelepe?

- Kese: kliimaneutraalsus 2050
- Ressursikasutus
- Elurikkus
- Saaste vähendamine
- Kedagi ei jäeta maha (ega kõrvale)

Mida teha?

- Tehnoloogiad
 - Innovatsioon
 - Transport
 - Energiasektor
 - Ehitus ja hooned
 - RV standardid
-

Kuidas?

- EL kliimaseadus (juriidilised kohustused)
- Õiglase ülemineku mehhanism
- Ringmajanduse edendamine
- Elurikkuse strateegia
- Saaste vähendamine transpordil
- Talust taldrikule
- Ehitus ja hooned
- RV standardid

Mida Eesti arvab?

- Toetab kliimaneutraalsust: paindlikkus, analüüs, algtase, süsinikuleke
- Energia: tuulepargid, taastuv gaas, tuulepargid, biomass, turud
- Bio- ja ringmajandus põllumajanduses
- Ehitus: renoveerimine, eriti linnades
- Transport: taristu, eriti alternatiivkütused, investeeringud
- Maksud: ettevaatlik, riigipõhine
- Teadus- ja innovatsioon: rohetehnoloogiate kasutuselevõtt, ökoloogilise mõtteviisi levitamine
- Globaalne mõõde: vabakaubandus ja kliimadiplomaatia
- COVID: kriisi mõjud ja rohetehnoloogia taskukohasus

Elurikkuse strateegia

- Tagada tööstuste suurem ressursitõhusus, säilitada konkurentsivõime ja saavutada kliimaeesmärkide elluviimine
- Toetamist vajavad nii protsesside dekarboniseerimine kui ka roheline energia kättesaadavus, mis aitaks hoida lõpptoodangu hinda eksporditurgudel konkurentsivõimelisena

Ringmajandus, pakendid ja plastidirektiiv – Eesti vaade

- Toiduainete valdkonnas piiratud võimalused uuteks lahendusteks
- Kaasata teadus- ja arendusinnovatsiooni, et leida tasakaal pakendi funktsiooni ja käitluse vahel, kuna nõue pakkematerjalide koostise keerukuse, materjalide ja polümeeride hulga vähendamiseks lühendab märgatavalt toodete säilivust ja müügiperioodi pikkust. Lühem müügiperiood aga omakorda võib põhjustada aeguvate toodete koguse suurenemise ja toidukadude kasvamist.
- Ringlussevõetud plasti kasutamiseks toiduga kokkupuutuvates materjalides tuleb esmajärjekorras välja töötada täpsemad eeskirjad.
- Arvestama peab toiduga kokkupuutumise spetsiifikaga – toit on niiske ja seetõttu on vajalik materjalide nn vooderdamine/katmine. Biomaterjalide kasutamisel on vajalik pakendite eelnev pindpineva materjaliga katmine, vastasel juhul toiduga kokkupuutel pakend laguneb.
- Hinnata sotsiaalmajanduslikke mõjusid
- Eesti toetab ühekordselt kasutatavate plasttoodete tarbimise vähendamise eesmärki, kuid selle saavutamine peab toimuma arvestades toiduhügieeni ja –ohutuse nõudeid ning EL-i toidualastes õigusaktides sätestatud põhimõtteid
- Laiem tootjavastutus, kui mõistlikult rakendatav: katta jäätmete **koristamise** ja käitlemise ning **teadlikkuse suurendamise** meetmete kulud

Talustaldrikule

- ▶ EL tegevuskava kestlikule toidusüsteemile üleminekuks
- ▶ Kokku 27 õigusakti ettepanekut aastatel 2021-2027
- ▶ Kõige rohkem tähelepanu saanud numbrilised eesmärgid: pestitsiidid, väetised, mahe, AMR
- ▶ Eesmärk on pöörata kogu toidusüsteem jätkusuutlikumasse suunda
- ▶ Keskendun toiduainetööstustele olulisematele küsimustele

Euroopa roheline kokkuleppe osa

Euroopa komisjoni põhjendused teatiseks

- ▶ .. **tugevam ja vastupidavam toidusüsteem.**
- ▶ ..uus lähenemisviis **toidu kestlikkusele.**
- ▶ .. **vähendada sõltuvust** keemilistest ainetest, pöörata negatiivsed trendid positiivseks.
- ▶ ..tagada sektori **asjakohane panus kliimaneutraalsuse saavutamisse.**
- ▶ ..muuta **tarbimisharjumusi ja vähendada toidu raiskamist.**

Tarbijate, tootjate, kliima ja keskkonna seisukohast toimiva toidutarneahela ülesehitamine

Selleks on Euroopa Komisjoni hinnangul vaja tagada:

- toidutarneahela **neutraalne või positiivne keskkonnamõju**
- **juurdepääs piisavale, täisväärtuslikule ja kestlikult toodetud toidule**
- Muuta **kõige kestlikumalt toodetud toit ka kõige taskukohasemaks**

Selleks et **kiirendada ja hõlbustada kõnealust üleminekut** teeb komisjon seadusandliku ettepaneku **kestliku toidusüsteemi raamistiku** kohta.

Kestliku toidutootmise tagamine

- Esmatootjate suuremaks toetamiseks kavatseb komisjon esitada selgemalt tarneahelate kestlikkust edendavate kollektiivsete algatuste puhul kehtivad **konkurentsieeskirjad**.
- Euroopa komisjon lubab jälgida **ebaausate kaubandustavade** direktiivi rakendamist liikmesriikides.
- Samuti soovib komisjon täiustada põllumajanduseeskirju, millega tugevdatakse põllumajandustootjate (nt geograafilise tähisega toodete tootjad), nende ühistute ja tootjaorganisatsioonide positsiooni toidutarneahelas.

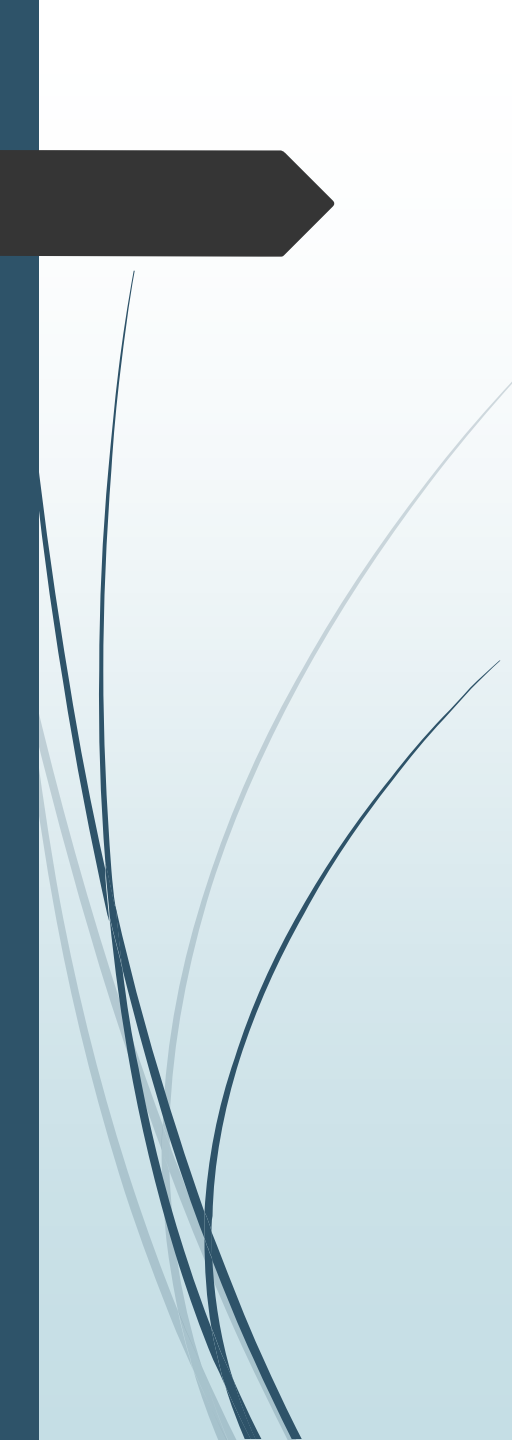
Toiduainete töötlemise, hulгимүүги, jaemүүги, majutus- ja toitlustusteenuste kestlikkuse edendamine

- ▶ Euroopa komisjon kavatseb välja töötada **ELi vastutustundlike äri- ja turundustavade tegevusjuhendi** ning selle juurde kuuluva järelevalveraamistiku.
 - Komisjon soovib, et toidukäitlemisettevõtted ja -organisatsioonid kohustuksid võtma konkreetsed tervislikkust ja kestlikkust tagavaid meetmed. Näiteks tuleks vältida väga madala hinnaga liha reklaamivaid turunduskampaaniaid.
 - Komisjon lubab jälgida seda ja vajadusel kaalub seadusandlike meetmete võtmist, kui edusammud ei ole piisavad.
- ▶ Komisjon lubab kehtestada toidu **toitainelise koostise** soovitusel, millega piiratakse (toitumis- või tervisealaste seisukohavõttude abil) suure rasva-, suhkru- ja soolasisaldusega toiduainete propageerimist.

Toiduainete töötlemise, hulgimüügi, jaemüügi, majutus- ja toitlustusteenuste kestlikkuse edendamine

- ▶ Komisjon vaatab läbi toiduga kokkupuutuvaid materjale käsitlevad õigusaktid, et parandada toiduohutust ja rahvatervist (ning eelkõige vähendada ohtlike kemikaalide kasutamist), toetada uuenduslikke ja **kestlikke pakendilahendusi**, milles kasutatakse keskkonnasõbralikke, korduskasutatavaid ja ringlussevõetavaid materjale, ning aidata kaasa toidujäätmete vähendamisele.
- ▶ Komisjon kavatses läbi vaadata **turustamisstandardid**.
 - Samal ajal tugevdatakse sellega **geograafilisi tähiseid** käsitlevat õigusraamistikku ja lisatakse vajaduse korral konkreetsed kestlikkuse kriteeriumid.

Kestlikult toodetud toidu tarbimise edendamine ning tervislikule ja kestlikule toitumisele ülemineku hõlbustamine

- ▶ Selleks et **tarbijad saaksid teha tervislikke ja kestlikke toiduvalikuid**, teeb komisjon ettepaneku ühtlustatud kohustusliku toitumisalase teabe esitamise kohta pakendi esiküljel.
 - Komisjon kaalub ka ettepanekut **kohustuslike päritolu- või lähtetähiste** laiendamise kohta teatavatele toodetele, arvestades samal ajal täielikult selle mõjuga ühtsele turule.
 - Komisjon uurib ka võimalust luua **kestlik märgistamisraamistik**, mis hõlmaks sünergias muude asjakohaste algatustega toiduainete kohta käivaid toitumisalaseid, kliima-, keskkonna- ja sotsiaalseid aspekte.
 - Komisjon uurib ka uusi viise tarbijate teavitamiseks muude vahendite, sealhulgas **digivahendite** abil, et parandada toidualase teabe kättesaadavust, seda eelkõige nägemispuudega inimeste jaoks.

Toidukao ja toidujäätmete tekke vähendamine

- ▶ Kasutades uut toidujäätmete mõõtmise metoodikat ja liikmesriikidelt 2022. aastaks oodatavaid andmeid, kehtestab komisjon lähtealuse ning teeb ettepaneku **õiguslikult siduvate eesmärkide** kohta toidujäätmete vähendamiseks kogu ELis.
- ▶ **Kuupäevamärgistuse** („kõlblik kuni“ ja „parim enne“ kuupäevad) väärnimõistmine ja väärkasutus viib toidu raiskamiseni.
 - Komisjon vaatab ELi eeskirjad läbi, et võtta arvesse tarbijauuringute tulemusi.

Võitlus toidupettuse vastu toidutarneahelas

- ▶ Euroopa Komisjon tõhustab **võitlust toidupettuse** vastu, et luua ettevõtjatele võrdsed tingimused ning tugevdada kontrolli- ja täitevasutuste volitusi.
 - Et parandada toidupettuse alast koordineerimist, teeb ta jälgitavuse ja hoiatuse alaste ELi põhjalike andmete kasutamiseks koostööd liikmesriikide, Europoli ja muude asjaomaste asutustega.
- ▶ Euroopa Komisjon pakub välja rangemad hoiatavad meetmed ja **tõhusama impordikontrolli** ning uurib võimalust tugevdada koordineerimist ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) uurimissuutlikkust.

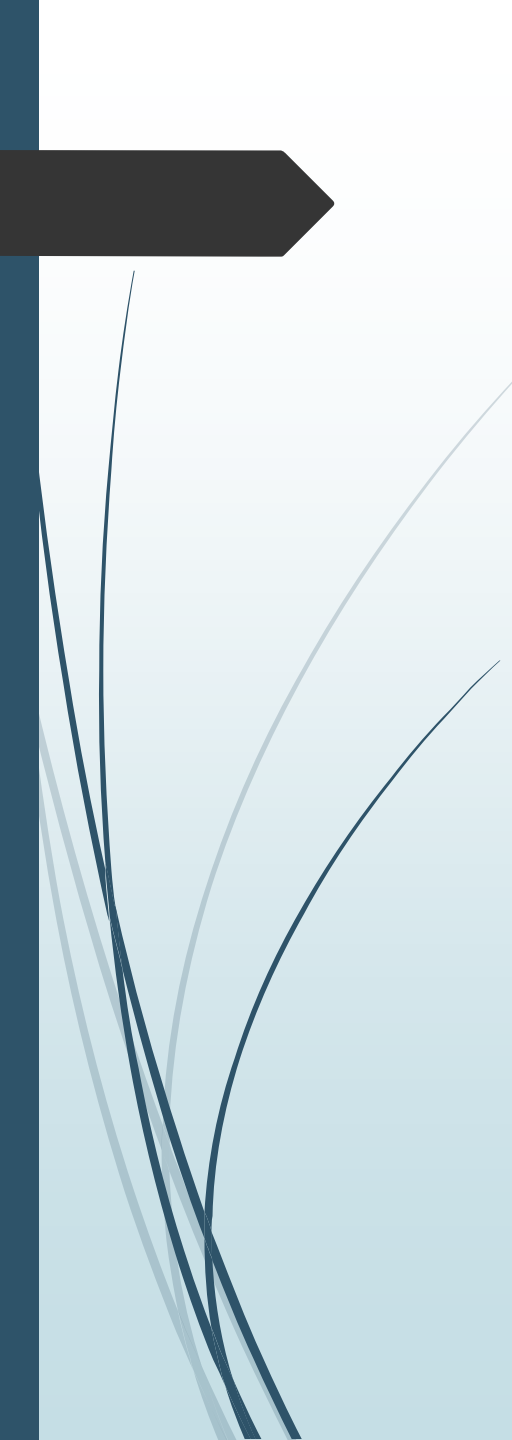
Ülemineku võimaldamine – teadusuuringud, innovatsioon, tehnoloogia ja investeeringud

- Programmi „**Horisont 2020**“ raames roheleppe prioriteete käsitlev täiendav projektikonkurssi kogusummas ligikaudu üks miljard eurot.
- Programmi „**Euroopa horisont**“ raames tehakse ettepanek kulutada kümme miljardit eurot teadusuuringutele ja innovatsioonile, mis hõlmavad toitu, biomajandust, loodusvarasid, põllumajandust, kalandust, vesiviljelust ja keskkonda ning digitehnoloogiat.
- Innovatsiooni ja teadmussiirde kiirendamiseks teeb komisjon liikmesriikidega koostööd, et tugevdada **Euroopa innovatsioonipartnerluse** „Põllumajanduse tootlikkus ja jätkusuutlikkus“ (EIP-AGRI) rolli strateegiakavades.

Ülemineku võimaldamine – teadusuuringud, innovatsioon, tehnoloogia ja investeeringud

- Innovatsiooni soodustamiseks ja kestlike toidusüsteemide loomiseks on vaja **investeeringuid**. *InvestEU* fond edendab ELi eelarvetagatiste kaudu investeeringuid põllumajandusliku toidutööstuse sektoris, vähendades Euroopa äriühingute tehtud investeeringute riske ning hõlbustades VKEde ning keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate juurdepääsu rahastamisele.

Ülemineku võimaldamine – Nõustamisteenused, andmete ja teadmiste jagamine ning oskused

- Komisjon lubab tagada, et otstarbekohased lahendused aitavad **VKEdest** toidutöötajatel ning väikestel jae- ja toitlustusteenuste osutajatel arendada uusi oskusi ja ärimudeleid, vältides samal ajal täiendavat haldus- ja kulukoormust.
- Komisjon lubab ajakohastada ka **oskuste tegevuskava**, et toidutarneahelale omaks juurdepääsu piisaval hulgal ja sobiva kvalifikatsiooniga tööjõudu.

Ülemaailmse ülemineku edendamine

- Oma välispoliitika, sealhulgas rahvusvahelise koostöö ja kaubanduspoliitika kaudu jätkab EL nii kahe- kui ka mitmepoolsetel foorumitel kestlike toidusüsteemidega tegelevate **roheliste liitude** arendamist kõigi oma kaubanduspartneritega.
- EL püüab tagada, et kõigis ELi kahepoolsetes **kaubanduslepingutes oleks kaugeleulatuv peatükk kestlikkuse** kohta.
- **ELi kaubanduspoliitika** abil tuleks tõhustada koostööd kolmandate riikidega ja mõjutada neid võtma ulatuslikke kohustusi sellistes olulistest valdkondades nagu loomade heaolu, pestitsiidide kasutamine ja võitlus antimikroobikumiresistentsuse vastu.
- Imporditud toit peab jätkuvalt vastama asjakohastele ELi määrustele ja standarditele ning rahvusvahelistele kohustustele.
- **Antimikroobikumiresistentsuse** ülemaailmse ohuga tegelemiseks peavad ELi imporditavad loomsed saadused vastama rangetele antibiootikumide kasutamise nõuetele kooskõlas hiljuti heakskiidetud veterinaarravimite määrusega.

Eesti seisukohad - üldine

- ▶ Eesti leiab, et strateegia eesmärkide täitmiseks vajalike uute lahenduste väljatöötamisel tuleb arvestada ettevõtete vajadustega ja pidada silmas nende majanduslikku jätkusuutlikkust. Uute lahenduste väljatöötamine ei tohi ettevõtete jaoks kaasa tuua ülemäärast haldus- ja kulukoormust. Samuti oleme seisukohal, et kestlikkust tagavate nõuete kehtestamisel tuleb tagada mõistlik üleminekuaeg ja vajalikud toetusmehhanismid. On oluline, et lahenduste väljatöötamisel arvestataks ka sotsiaalmajanduslike aspektidega.
- ▶ Eesti leiab, et strateegias seatud eesmärkide saavutamiseks on **äärmiselt vajalikud nii strateegia rakendamist toetavad uuringud kui ka tulemuste järjepidev seire**. Ärimudelite (sh erinevate tootmistehnoloogiate) rohelisteks kvalifitseerimiseks peab olema välja töötatud ühtne ja teaduslikel alustel põhinev metodoloogia ja arvestuspõhimõtted.

Mürgistamine

- Loomade heaolu mürgistamine – täiendav analüüs.
- Toetame tõenduspõhiseid algatusi, mis aitavad kaasa elanikkonna tasakaalustatud ja mitmekesisele toitumisele eesmärgiga muuta seda kestlikuks nii tervise kui ka keskkonna seisukohast. Peame oluliseks edasi minna algatustega toidu koostise muutmiseks, selleks et toetada tervislikku toitumist. Sealjuures toetame ka vajadusel toidus toitainete sisalduse reguleerimist õigusaktidega. Toetame toitumis- ja tervisealaste väidete kasutamisel toitainelisi põhijooni reguleerivate nõuete väljatöötamist.
- Kestlikkuse soodustamiseks toidusüsteemis toetame Euroopa Liidu ülese koodeksi (koos seireraamistikuga) väljatöötamist vastutustundlike äri- ja turundamise praktikate edendamiseks

Mürgistamine

- ▶ Eesti toetab **pakendi esiküljel toitumisalase teabe kohustusliku mürgistamise süsteemi** loomist, mis oleks Euroopa Liidu ülene ning mis aitaks kaasa tervise, kliima ja keskkonna eesmärkide täitmisele ning võimaldaks tarbijatel teha paremaid toiduvalikuid. Peame vajalikuks, et koos pakendi esiküljel toitumisalase teabe mürgistamise kasutusele võtmisega kaasneks tarbijate teavitamine.

Märgistamine

- ▶ Eesti toetab Euroopa Liidu üleseid lahendusi **kohustusliku päritolu märgistuse** osas teatud toidugruppidele, kuna riigisiseseid päritolu nõuded lõhestavad Euroopa Liidu ühisturu toimimist.

Märgistamine ja pettused

- ▶ Eesti toetab **kuupäevamärgistuse** („kõlblik kuni“ ja „parim enne“ kuupäevad) **EL eeskirjade läbi vaatamist** eesmärgiga leida lahendusi toiduraiskamise vähendamiseks.
- ▶ Eesti leiab, et **senisest enam tuleks võidelda toidupettustega** ning sellele tuleb eraldada piisavaid vahendeid.
 - Jätkata tuleb tööd nii toidupettuste definitsiooni väljatöötamiseks EL tasemel kui senisest enam edendada riikidevahelist koostööd ja tõhusat infovahetust.

Pakendid

- ▶ Eesti toetab toiduga kokkupuutuvate materjalide eeskirjade üle vaatamist eesmärgiga parandada toiduohutust ja rahvatervist ning toetada uuenduslikke ja kestlikke pakendilahendusi.
 - **Kestlike pakendilahenduste** välja pakkumise edendamiseks on vajalik esmajärjekorras välja töötada eeskirjad ringlussevõetud plasti kasutamiseks toiduga kokkupuutuvates materjalides.
 - Eesti toetab konkurentsivõimeliste jätkusuutlike lahenduste leidmist, mis suurendaks toitlustuses korduskasutust ja arvestaks sealjuures toiduohutusega.

Välismõõde

- ▶ Eesti toetab Euroopa Liidu püüdlusi edendada Euroopa Liidu vaateid rahvusvahelisel tasandil ja toetada Euroopa Liidu väliseid riike üleminekul kestlikule toidutootmisele. Eesti toetab kestliku toidutootmise peegeldamist **kaubanduslepingutes**. Lisaks peame oluliseks, et rohkem Euroopa Liidu teadlasi osaleks rahvusvahelistes projektides, sh rahvusvaheliste standardite väljatöötamisel.

Maksud

- Toetame **vähendatud käibemaksumäärade rakendamise võimaluse andmist** liikmesriikidele, sealhulgas vähendatud käibemaksumäära mahetoodetele, tingimusel, et need otseselt mõjutavad inimeste käitumist keskkonna- ja/või kliimasõbralikuma tarbimise suunas ning või muudavad tootmisstruktuuri keskkonna- ja/või kliimasõbralikumaks.

Ressursid otsustavad

Aitöh!